Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 247. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 1-го ГРУДНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 1, 1953. No. 247. VOL. LXI.

МІЧЕЛЛ ОБВИНУВАЧУЄ УРЯД У ВІДСТАВАННІ В БОРОТЬБІ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Ст. Олбенс, Вт. — Голова Крайового Комітету Демократичної партії Стіфен А. Мічелл, промовляючи тут на зборах Демократичної партії, заявив, що уряд президента Айзенгавера відстає в боротьбі проти світового комунізму, бо республіканці витрачають свою енергію на боротьбу проти „мертвих" комуністів у ЗДА, а натомість занедбують свій провід у боротьбі проти комунізму в світовому маштабі. Мічелл погодився з республіканцями, що гасло боротьби проти комунізму буде головним гаслом виборів у 1954 році, але це гасло обернеться проти республіканців тому, що вони досі нічого не зробили, щоб продовжувати боротьбу проти комунізму там, де він загрожує вільному світові. Демократичний уряд поборював комунізм у Греції і Туреччині, робив він це при допомозі Пляну Маршала, Північно-Атлантійського Оборонного Пакту, Четвертого Пункту і війни в Кореї. „Порівняйте ці осяги і скажіть, що зробили республіканці, щоб об'єднати вільний світ?", запитував Міччел. Вони не можуть об'єднати навіть Америкк, тільки боротьбою проти „вмерлих", викликають внутрішню боротьбу в ЗДА. Сенатор МекКарті, казав Мічелл, в останній своїй телевізійній і радіовій промові виступив навіть проти президента Айзенгавера, і відкрито змагає до того, щоб відібрати провід республіканців від Айзенгавера. „Нарід ЗДА чекає, чи президент зречеться в користь МекКарті, чи здійснюватиме програму своєї партії згідно з тими заявами, які він не раз складав". Американський нарід не може дійти до об'єднання, коли Республіканська партія промовляє одного дня устами президента Айзенгавера, наступного дня — устами сенатора МекКарті, а ще пізніше — устами генерального прокуратора Герберта Бравнелла. Мічелл заявив, що виборчими гаслами, крім справи комунізму, будуть ще й такі справи, як республіканські обіцянки робітникам і фармерам, справа зросту цін щоденного прожитку та справа затримання теперішнього добробуту.

Айзенгавер приготовляється до конференції на Бермудах

Вашингтон. — Президент Айзенгавер після шестиденного відпочинку в Оґесті, стейті Джорджія повернувся до Вашинґтону і негайно почав підготовляти матеріяли на конференцію трійки на Бермудах. Він конферуватиме з секретарем оборони Чарлзом Е. Вилсоном і з головою Об'єднаних Штабів адміралом Артуром В. Радфордом, який саме тепер повернувся з Европи. Президент обговорюватиме з ними справу американських зобов'язань у відношенні до країн, що належать до Північно Атлантійської Оборонної Організації. Мають нараджуватись чи ЗДА зможуть зредукувати свої наземні військові сили в Европі без послаблення оборонної спроможности Европи головно тому, що Америка вислала до Европи нову зброю, яка заступить піхоту.

Доллес підтримує Канаду в справі свідчення Ґузенка

Вашингтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес заявив, що він не буде втретє просити Канаду, щоб Сенатська Підкомісія Внутрішньої Безпеки могла опублікувати зізнання бувшого совєтського шифрувальника Ігоря Ґузенка. У листі до голови підкомісії сенатора Вільяма Дженнера він заявив, що канадійський уряд не радо прийняв би третю ноту ЗДА в цій справі. Далі Доллес писав Дженнерові, що канадійський уряд має право „вирішувати, що саме можна буде опублікувати з зізнань Ґузенка", і що він, Доллес, зробив би те саме, коли б Канада звернулася з подібною просьбою до ЗДА. „Вірю, писав Доллес Дженнерові, що ви хотіли б, щоб я поступив в подібний спосіб". Канада погодилася на те, щоб члени американської підкомісії переслухували Ґузенка в Канаді, але застереглася, що можна буде опублікувати тільки ті частини Ґузенкових зізнань, на які погодиться Канада.

У зв'язку з страйком фотоґраверів не виходять шість нюйоркських часописів

Ню Йорк, Н. И. — Вже третій день не появляються в Ню Йорку шість щоденників в зв'язку з страйком 400 фотоґраверів. Охоплені страйком такі часописи: ранішні щоденники: „Ню Йорк Таймс", „Дейлі Нюз" і „Дейлі Миррор" та полудневі щоденники „Ди Ню Йорк Джернал Амерікен", „Ди Ню Йорк Пост" і „Ди Ню Йорк Ворлд-Телеґрам енд Ди Сан". Від понеділка „Ню Йорк Таймс" плянував друкувати свої вісті на замовлених чотирьох сторінках щоденника „Ню Йорк Геральд Трібюн", але робітники відмовилися це робити. Робітники-страйкарі домагаються загальної 15 доларової тижневої підвишки, а працедавці пропонують тільки загальну підвишку на 3.75 доляра. Всі інші робітничі спілки, включно з співробітниками редакції, відмовилися іти до праці через пікетувальні лінії фотоґраверів. Вони діставали тижнево 120 долярів за денну, 131 долярів за нічну зміну. „Геролд Трибюн" друкується на 8 сторінках в 2,000,000 примірників, без оголошень. У найновіших радіових повідомленнях висловлюється надію, що страйк буде швидко закінчений.

В АМЕРИЦІ

● **Канадійський міністер оборони** Брук Клекстон заявив у парляменті, що Канада і ЗДА далі розбудовують свою оборону на далекій півночі, щоб забезпечити себе від несподіваного нападу. Цю оборону почали розбудовувати після того, як Совєти повідомили, що мають водневу бомбу.

● **Арґентинський президент** Перон заявив при нагоді одержання найвищого німецького відзначення Великого Хреста Ордену Заслуги, що арґентинсько-німецька приязнь тривка і ніщо не може її захитати.

● **Генерал армії** і бувший секретар Джордж С. Маршал, відплив на італійському кораблі „Андрея Дорія" до Европи, щоб одержати мирову нагороду Нобеля. Він заявив, що ця нагорода належиться всьому американському народові, який змагає до миру.

● **В Ню Йорку видруковано** 40.000 примірників брошури під заголовком: „Чи дозволити комуністичним змовникам бути вчителями?" Ця книжечка має 42 сторінки і в ній говориться проти того, щоб комуністи вчили в публічних та приватних школах.

ПОМЕР ЮРІЙ ТИЩЕНКО-СІРИЙ

Бл. п. Юрій Тищенко-Сірий

Ню Йорк. — Минулої суботи, 28-го листопада, в одному з місцевих шпиталів помер, після важкої недуги, один із найстаріших українських письменників, видавців і книгарів, один з найстаріших співробітників „Свободи" та відомий громадянин Юрій Тищенко-Сірий. Покійний народився в 1880 р. на Наддніпрянській Україні, в рр. 1907-1918 був завідувачем книгарні та редактором ЛНВ в Києві, в рр. 1909-11 радаґував часописи ‚Село' і ‚Засів'. Відвідував ще перед першою світовою війною Америку та співробітничав у „Свободі", видав кількасот книг, писав оповідання, новелі, популярні книжки і, зокрема, присвячувався літературі для дітей. Одна з останніх його писаних праць появилася в Ювілейному Альманасі „Свободи" на 1953-ій рік. Після приїзду до ЗДА відновив тут видавничу діяльність, яку вів перед війною головним чином на еміґрації в Празі. Недавно Покійний відкрив в Ню Йорку, разом з п. А. Білоусом, свою книгарню. Був головою Секції Журналістів при Л. М. Клюбі в Ню Йорку та активним громадянином, аж доки недуга й смерть не перервали його трудящого життя.

1,000 ОСІБ НА ВІЧУ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В НЮ ЙОРКУ

В неділю 29. листопада ц. р. о год. 2:30 вполудні велика заля дотеперішнього — „Стайвезант Касіно" при 2-ій Евеню в Ню Йорку вщерть виповнилась українцями, мешканцями цієї метрополії світу, щоб відбути перше українське віче в будинку, що його закуплено на Український Народний Дім. Само віче було скликане Дирекцією Т-ва „У. Н. Дім у Ню Йорку" для офіційного публічного проголошення закупу будинку і для вияснення різних справ, зв'язаних з цим купном. Присутніх було до 1.000 осіб, при чому багато осіб стояли в переходах і при вході. Віче відкрив короткою промовою голова Т-ва інж. М. Лепкалюк, при чому вся заля зустрінула бурхливими оплесками його заяву, що Народний Дім в Ню Йорку перестав бути мрією, а став дійсністю. Головував на вічу ред. Іван Кедрин-Рудницький, а секретарював В. Баранецький. Як виглядає справа купна з формально-правного становища — представив адв. Степан Ярема, пояснивши, що необхідно зібрати до кінця цього року найменше 30.000 дол. Скарбник корпорації, Петро Кучма, подав касовий звіт (проголошений у відозві корпорації в „Свободі"). Д-р Роман Осінчук нав'язав в своїй промові до Свята Подяки з-перед трьох днів, що його започаткували перші американські іміґранти, що знайшли були в Америці свій новий Дім. Один із найстарших бизнесменів, Платон Стасюк, перестерігав, що — Народного Дому ще нема, а буде щойно тоді, коли люди дадуть гроші на його сплату, і дорікав громаді за її давню байдужність. Голова У. Н. Союзу, Дмитро Галичин, — звернув увагу, що нюйоркчани погано представляли себе в очах українських громад в інших містах, які без великого шуму давно придбали собі великі Народні Доми. В. Бакад промовляв від тут народженої американсько-української молоді. Акцію купна уділів учасниками віча започаткував бизнесмен Пуйда, передавши чек на $1.000 на 40 уділів, при чому згодом додав ще $500. Також бизнесмен Гелетій задекларував 1,250 долярів. Одним із перших, що купили на вічу 20 шерів за $500, був Маріян Обухівський. Промовляли ще численні інші громадяни, м. ін. І. Паливода, полк. М. Долинський, Дарія Кульчицька, Йовик і ін., що апелювали до близьких собі людей купувати шери. П. Пуйда піддав думку, щоб на Різдв'яний дарунок купувати приятелям шери УНДому і зараз сам закупив 2 шери для присутнього на вічі свого приятеля. — Разом продаж шерів на вічу дав такі висліди: вплачено на залі готівкою 4,842 дол., задекляровано решту до вплаченої частини $805, задекляровано позатим повні шери на $5,250, разом — дол. 10,891, плюс $ 4.000, що їх п. Чемерис віддав до розпорядження на купно УНДому в характері позички. Разом — 14,891 долярів. Тим, що склали заяви на купно шерів, пояснено, що до кінця грудня ц. р. необхідно мати готівку і вони повинні вплатити її в одному з місць постійного продажу шерів м. ін. щоденно від 6—8 год. в „Стайвезант Касіно".

Відбулось Листопадове Свято в Елизабет

Елизабет, Н. Дж. — Роковини Листопадового Зриву та 700-річчя Львова відзначила українська громада в Елизабеті окремою академією в неділю 29-го листопада, пополудні в залі місц. Народного Дому, в програму якої входили: промова д-ра М. Шлемкевича, місцевого священика о. Мохнацького, виступи хору „Боян" під проводом проф. Р. Левицького, групи українських танцюристів під проводом Анни Стек та вистава 3-ої дії опери „Запорожець за Дунаєм", в якій головні ролі грали Р. Левицький (Карась), Олеся Куцій - Крук (Одарка), Роман Чапельський (Султан) та п. Княжевський і Катерина Ковальчук. На фортепіяні акомпаніювала п-ні Прийма. Традиційну збірку, попередивши її відповідною промовою про працю наших центральних установ: УКК та ЗУАДК, як і про активність місцевої громади, перевів п. Роман Слободян, зібравши понад 800 долярів для Народного Фонду УККомітету. Імпрезу влаштував місцевий Центральний Комітет, очолюваний п. Дем'яном Гнатюком.

Помер Ілярій Ольховий

Ілярій Ольховий, колишній член УГА і активний діяч українських визвольних змагань, інженер-економіст і відомий український кооператор, контролер Українського Ревізійного Союзу Кооперативів у Львові з-перед другої світової війни і директор „Центробанку", в ЗДА працівник централі Українського Народного Союзу в Джерзі Сіті, помер в Ню Йорку 29 листопада ц. р. у 57 році життя. Похорон відбудеться з похоронного заведення П. Яреми на 7 вул. в середу 2 грудня о год. 9 ранку, а Заупокійна Панахида буде відправлена там же у вівторок о год 8 вечером. Покійний залишив дружину і сина, що кінчає середню школу.

● **Американське Товариство** боротьби проти пістряка (рака) повідомляє про те, що винайдено способи запобігати і поборювати цю недугу в мишей.

„УКРАЇНА ПОВИННА БУТИ ВІЛЬНА І НЕЗАЛЕЖНА ВІД РОСІЇ" — ТВЕРДИВ АДМ. МЕНЦ НА ЗБОРАХ ДОБРУС'У

ДОБРУС перестерігає Америку перед загрозою російського імперіялізму; передав через „Голос Америки" Послання Надії для українського народу; М. Луговий — новий голова організації

Ню Йорк. — „Я за вільну й незалежну, відірвану від Росії, Україну!" — твердив адмірал Джордж Менц, член очолюваного адміралом Леслі Стівенсом Американського Комітету для визволення від большевизму, промовляючи минулої суботи ввечері на прийнятті, влаштованому з нагоди річного з'їзду Демократичного Об'єднання Бувших Репресованих з-під Совєтів (ДОБРУС). Це був другий виступ адм. Менца на українській імпрезі впродовж минулого тижня. Його промова на прийнятті з нагоди 10-річчя АБН надрукована в українському перекладі на 2-ій сторінці в цьому числі. Заявившись за вільну й незалежну від Росії Україну, адм. Менц твердив на прийнятті ДОБРУС'у, що в Америці ще й досі немає належного розуміння ваги української визвольної проблеми тому, що „експертами" в східньо-европейських справах тут завжди були росіяни, які тенденційно перекручували й затемнювали правду про український та інші неросійські народи. Другим промовцем на прийнятті ДОБРУС'у був колишній член урядової Комісії для ДП, відомий приятель українців Едвард О'Коннор. Він твердив, що став великим прихильником української визвольної справи, як тільки з нею познайомився, бо вона у великій мірі нагадує змагання ірляндського народу, з якого походили його предки. Іншими промовцями на прийнятті, яке від імені ДОБРУС'у відкрив п. В. Новицький, передаючи дальший провід адв. М. Пізнакові, були: митрополит Іоан, що виголосив початкове благословення, архиєпископ Мстислав, проф. І. Паливода, що передав привітання від неприявного в Америці д-ра Ст. Витвицького, керманича ресорту закордонних справ ВО УНРади, голова УКК проф. Лев Добрянський, голова Українського Народного Союзу Дмитро Галичин, Теодор Миник від Українського Робітничого Союзу, а закінчив прийняття короткою промовою голова з'їзду ДОБРУС'у п. М. Смолянський. Під час прийняття новоприбула співачка Ганна Шерей відспівала ряд українських пісень. Прийняття відбулося в Бетговен Голлі, де відбувся й самий з'їзд.

З'їзд ДОБРУС'у почався в суботу перед полуднем і його попереджено Панахидою за поляглих жертв комуно-російського окупаційного режиму в Україні та Молебнем на інтенцію ДОБРУС'у. Під час Панахиди, яку відправив о. митрат Л. Весоловський в сослуженні о. Чекаленка, посвячено Пропам'ятну Таблицю для вшанування українських жертв комуно-московського режиму. З'їздом проводила Президія, з п. М. Смолянським на чолі. Із звітів дотеперішньої Управи виходило, що ДОБРУС проробив чималу працю, головно в освідомлюванні американського загалу про суть російського комунізму та його загрозу для Америки і вільного світу. Програмову доповідь виголосив Василь Гришко, якому, як і п. І. Дубинцеві, збори влаштували овацію за їх віддану працю в ДОБРУС'і. Збори теж щиро вітали виступи митрополита Іоана та архиєпископа Мстислава. Ухвалено окреме звернення до американського уряду з пересторогою перед російським імперіялізмом, найбільш загрозливою формою якого є міжнародний большевизм, а проф. В. Завітневич відчитав через „Голос Америки" привітання та Послання Надії для українського народу на рідних землях. В результаті з'їзду, крім низки організаційних ухвал та рішень, обрано нову Головну Управу, до якої увійшли: Микола Луговий — голова, Микола Степаненко і Петро Павлович — заст. голови, Василь Завітневич — секретар, Петро Трохименко, Валентин Новицький, Анатолій Гудовський, Михайло Саливон та Василь Гришко — члени Управи. Крім того обрано Контрольну Комісію, яку очолює Сергій Лозовський, та 23-членну Раду. В залі зборів, які тривали теж і впродовж неділі, була влаштована інтересна виставка документів про працю ДОБРУС'у. Виставку приготовив Петро Павлович, при допомозі американця Роберта Едвардса.

ЗДА затримають в Европі війська, якщо Франція ратифікує оборонний пакт

Президент Айзенгавер запевнив представників Франції на Бермудах, що З'єдинені Держави готові затримати в Европі свої війська найменше у тій кількості, як вони є там тепер, якщо Франція ратифікує европейський пакт оборони — повідомляє вашинґтонський кореспондент „Ню Йорк Геральд Трибюн". Американські репрезентанти на бермудській конференції, мовляв, рішені остаточно вияснити ситуацію, чи Франція ратифікує згаданий пакт, що передбачає спільну европейську армію, чи ні, щоб відповідно до того плянувати і власну політику у відношенні до Европи. Америка признає, що Франція зв'язана мілітарно і фінансово своєю виснажливою війною в Індо-Китаї і тому Німеччина, вступаючи з своїми дивізіями до европейської армії, знаходилась би в упривілейованому становищі, що викликає острах французьких політиків. Тому Америка готова зрівноважити на користь Франції відношення військових і політичних сил в европейському оборонному пакті, зберігаючи свої війська на европейському континенті. Згаданий вашинґтонський кореспондент припускає, що президент Айзенгавер може піти на конфлікт в цій справі з деякими конґресменами і сенаторами, які противляться перебуванню американських вояків поза кордонами Америки.

Винстон Черчил скінчив 79 років

Лондон. — Прем'єр Великої Британії, Винстон Черчил, скінчив в неділю 29 листопада 79 років життя. Він перевів цей день у своїй резиденції в Чекарі, запросивши на вечерю коло 100 осіб, керівних діячів у політичному, господарському і культурному світі Англії. Не тільки учасники бенкету, але й політики з різних частин світу надіслали Черчілеві з нагоди роковин його народин телеграми з привітаннями. Один з лондонських видавців приніс йому в дарунку спеціяльно для цієї цілі видану на 500 стор. книжку п. з. „Черчил в очах сучасників", де подано витяги з книжок Айзенгавера, Елінори Рузвелт, Поля Рейно, віскаунта Саймона й англійського історика Ровза. Черчила славлять англійці, як „людину сторіччя".

ІНДО-КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ПРОПОНУЮТЬ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ

ФРАНЦІЯ РАДА Б ЗАМИРИТИСЯ, АЛЕ НЕ МАЄ ДОВІР'Я ДО ЩИРОСТИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Париж. — Лідер індо-китайських комуністичних партизанів, з якими Франція веде вже 7 років війну, Го Чін-мінг, запропонував переговори про замирення. Він зробив це у відповідь на запити, що їх поставила йому шведська газета „Експрессен" з 5 листопада ц. р. Комуністичний проводир узалежнив свою пропозицію від того, щоб, поперше, переговори велися безпосередньо з Францією, і подруге, щоб Франція „зреклася своїх колоніяльних здобичей". Ані французькі, ані індо-китайські чинники не знають, що комуністи розуміють під цим останнім своїм окресленням. Тому сам прем'єр В'єтнаму Ван Там зустрів комуністичну пропозицію з великим скептицизмом. Зате у Франції надають великого значення комуністичній пропозиції, бо вважають, що вона стоїть у тісному зв'язку з московською згодою на участь у конференції „великої чвірки". „Це напевне є тільки початком відпруження ситуації, але цей початок спонукує бути одночасно і обережним і мати надію" — заявив голова комісії для закордонних справ у французькому парляменті, Даніель Маєр. Зате прем'єр згаданої автономної частини Індо-Китаю, В'єтнаму, заявив, що перед згодою на будь-яке порозуміння з комуністами треба мати „якнайповажніші ґарантії" від них, а тому, що ніякі ґарантії, що їх дають комуністи, не є певні, найкращим способом промостити шлях до успішних переговорів було б розбити комуністичних партизанів на бойовищі. Цієї справи торкнуться напевне так само на своїй конференції керівники трьох західних великодержав на Бермудах.

Комуністи пропонують мирову конференцію про Корею на 28 грудня

Панмунджом, Корея. — Комуністи запропонували, щоб мирова конференція про Корею розпочалася 28 грудня ц. р. у Ню Делі, столиці Індії. Водночас комуністи ще раз запропонували СССР, як „нутвральну" країну, що брала б участь у переговорах. Цю останню пропозицію негайно відкинув представник Об'єднаних Націй і З'єдинених Держав Артур Дін, заявивши, що неможливо визнати невтральною ту державу, яка весь час постачала зброю і воєнні припаси комуністичній стороні на корейському фронті. Тому Артур Дін поставив контрпропозицію, щоб 4 інші держави, що їх раніше вже пропонували комуністи, а саме Індія, Пакистан, Бурма й Індонезія, взяли участь в конференції, як не-голосуючі обсерватори з точно означеними правами, зате, щоб Совєти були учасниками конференції, не сидячи по жадній із двох договірних сторін, але з повними правами члена конференції. Внесок Артура Діна протиставиться комуністичній пропозиції, політичні наслідки якої були б такі, що Совєти, як „невтральний" учасник конференції без права голосувати в рішальних справах, не були б зв'язані постановами конференції і не брали б відповідальности за висліди нарад.

Прем'єр Ляніель дістав заяву довір'я, але ситуація у Франції неясна

Париж. — В голосуванні над вотумом довір'я, що його зажадав прем'єр Франції Ляніель, узалежнюючи від цього свій виїзд на конференцію „великої трійки" на Бермуди, Ляніель дістав більшість 275 голосів проти 244. Хоча безоглядна більшість у французькому парляменті є 314 на всіх членів парляменту, що їх є 627, проте Ляніель заявив, що 31 голос більшости дає йому достатню підставу, щоб він репрезентував на Бермудах Францію. Однак те голосування над формулою, що урядові Ляніеля поручається продовжувати працю „над єдністю Европи", не прояснило політичної ситуації. Навпаки пристрасна дебата над европейською політикою Франції і останнє голосування виявили, що оборонний пакт Европи не може знайти для себе більшости у французькому парляменті, і що — навпаки — 319 голосів праляменту є проти того пакту і спільної з німцями армії. Ляніель дістав більшість тільки тому, що 75 послів, прихильників ген. де Ґоля, стримались від голосування: вони є противниками европейського пакту оборони в його нинішній формі.

Тіто готов відкликати свої війська з кордонів Трієсту

Яйце, Юґославія. — У своїй промові перед 50,000 народу в цьому малому містечку в Боснії, маршал Тіто запропонував Італії, щоб обидві держави, Юґославія і Італія, забрали свої війська з-над кордонів зони „А" в обширі Трієсту і щоб таким чином відпружити атмосферу, в якій можна б перевести переговори над полагодженням справи Трієсту. При цьому він додав: „Ми можемо завжди повернути їх назад, якщо це буде потрібно." Зрештою, сказав Тіто, коли тільки Італія схоче забрати свої війська, то Юґославія зробить те саме. В Італії прихильно зареаґовано на цю пропозицію.

В СВІТІ

● **Совєти відіслали до Японії** 811 полонених, що їх тримали 8 років в полоні. З тих репатріянтів 462 особи були в очах Совєтів „воєнними злочинцями", покараними додатковими в'язничними карами. Між репатріянтами є 349 цивільних осіб і між ними 9 жінок і двоє дітей. Японці кажуть, що в Совєтах є ще 14,500 японців, придержуваних неґально, як невільників праці.

● **Професор Вальтер Гальштайн**, західньо-німецький державний секретар, прибув до ЗДА, щоб внести скаргу в ОН проти Совєтів за неґальне придержування німецьких воєнних полонених, користування ними для невільничої праці та за злочинну поведінку супроти полонених і цивільних вивезених в'язнів.

● **Комуністичний уряд Мадярщини** „поширив права робітників", видавши декрет про обмеження права керівників удержавлених підприємств примушувати робітників до безплатної праці поза обов'язковими годинами і надаючи право робітникам відкликатися до суду проти карання їх на фабриках.

● **Президент Південної Кореї**, Синґман Рі, повернувся до Кореї з своїх відвідин у національно-китайського президента Чіянґ Кай-шека на Формозі. Запитаний журналістами, чи у висліді триденних розмов на Формозі вирішено перекинути національно-китайські війська на Корею, коли б відновились там бойові дії, Синґман Рі заявив: „Будемо говорити про це, коли прийде відповідний час".

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГОМІН ВОЛІ

Від закінчення другої світової війни, яка велася під знаком волі ,але тієї волі не принесла поневоленим червоною Москвою народам, з кожним днем шириться й могутніє гомін волі як самих гноблених, так і тих, що їм співчувають. Нагоду до чергового піднесення гомону волі дало минулого четверга прийняття з нагоди 10-річчя АБН, влаштоване в Ню Йорку Українським Відділом Американських Приятелів тієї організації. На окрему увагу заслуговують виступи адмірала Джорджа Менца з Американського Комітету для визволення від большевизму, б. конґресмена Армстронґа і головно корейського амбасадора Бен С. Лімба. Повний текст промови адм. Менца знайдуть читачі на іншому місці в цьому числі, надрукований за згодою адмірала. Отже треба припускати, що ця промова була узгіднена з іншими членами Американського Комітету, зокрема з його головою адм. Стівенсом, що, очевидно, не мусить означати, що адм. Стівенс і взагалі Американський Комітет висловлені в ній думки поділяють. Все ж таки ця промова замітна і вона говорить сама за себе.

Бувший конґресмен Армстронґ у своїй виступах тепер іде багато далі, ніж ішов, бувши конґресменом. Його гасло: „мир через визволення" може бути дуже сприємливе, зглядно переконливе для американського загалу, і в цьому воно має тим більшу вартість. Мр. Армстронґ заявив виразно, що він, як і весь американський нарід, є проти війни, але він переконаний, що миру ми досягнемо не переговорами з Москвою, а тільки активною підтримкою визвольних змагань поневолених народів. „Замість лізти на колінах до Москви та прохати конференції з Кремлем, єдина конференція, якої ми потребуємо — це офіціяльна американська політика в користь визволення поневолених народів" — твердив мр. Армстронґ. Він теж поінформував, що відповідні заходи в цій справі будуть пороблені спільно республіканцями і демократами вже на найближчій сесії Конґресу. До тієї політики миру через визволення зараховує мр. Армстронґ теж необхідність створення „визвольних армій" з утікачів з-поза залізної заслони, які творили б свої власні, під своїми власними національними прапорами національні військові частини в рямках европейської армії.

Хвилюючий був виступ колишнього корейського міністра закордонних справ і теперішнього голови корейської місії в Об'єднаних Націях, амбасадора Лімба. Вступаючи до залі, він спостеріг звернені до нього погляди, повні співчуття і симпатій. „Я розумію вас, а ви розумієте мене!" — зробив з цього висновок представник героїчного корейського народу, що — як заявив опісля сам амбасадор Лімб — у найбільш безнадійних та безвиглядних обставинах, нападений без причини і попередження, не мав на свою оборону нічого, крім незламного бажання бути вільним і незалежним. Корею, власне її південну частину, врятувало чудо — американська допомога. Подібне чудо може настати для кожного народу, якщо йому вистачить снаги та завзяття боротися за волю навіть тоді, коли ця боротьба не має жадних виглядів на успіх і коли до нього всі „обернуться плечима", як обернулись до корейців тоді, як вони в 1917 році почали свою боротьбу проти могутньої тоді Японії".

Усі ці голоси були не перші й не останні. О. К. Армстронґ, бувший конґресмен і теперішній член стейтової леґіслятури Мізурі, заповів, що в днях 4 і 5-го грудня відбудеться у Вашинґтоні т. зв. „Крайова конференція волі й миру через визволення", ціллю якої буде „обговорити принципові фази проблеми поневолених народів під комуністичною тиранією, запропонувати шляхи і засоби для заохоти і скріплення їхнього резистансу та допомогти їм добитись свого визволення і незалежности".

Голоси волі лунають щораз голосніше, щораз частіше й щораз ширше. Правда, самі тільки голоси ще нікого не визволили й навряд чи визволять. Але історія вчить, що за такими голосами приходить, звичайно, акція, як за блиском меча наступає його удар.

Адм. Джордж Менц

РОСІЙСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІСТИЧНИЙ КОМУНІЗМ

(Промова, виголошена на святкуванні десятиріччя АБН в Ню Йорку 26-го листопада 1953)

Мені приємно і я вважаю за честь бути разом з вами цього вечора на ваших сходинах з нагоди роковин Антибольшевицького Бльоку Народів. Мені приємно, бо я певний, що, говорячи одверто про загрозливу небезпеку російського імперіялістичного комунізму для свободи людства, я не ображу ні одної особи за цим столом. Хоч як це дивно може здаватися, але це рідкість навіть тут, у нашій укоханій Америці. А честю є це під кожним оглядом, бо мені добре відомі хоробра і безстрашна кампанія АБН, яка викриває жахливу небезпеку російського імперіялістичного комунізму, а також ваші невтомні заходи розбудити вільний світ в обличчі реальної загрози для всього людства і ваша стійка вірність тим динамічним політичним принципам, які проголосила американська Декларація Незалежности. Хоч як це дивно може здаватися, навіть тут в Америці, найбільшій цитаделі, вас атаковано й очорнювано, бо ви не дали залякати себе аґентам світової комуністичної змови.

Можемо бути майже певні, що контрольовані й інспіровані комуністами публікації нападатимуть на виступи в обороні свободи і миру на нинішньому вечорі. Вірно кажучи, теперішню силу комуністичної змови в Америці можна правильно визначити, міряючи її шаленістю і брутальністю арґументів, що їх стосують комуністи супроти тих, хто проти них виступає. Це ноторійна правда, яку можна застосувати до всіх миролюбних маніфестацій, які зважуються ясно окреслити справжніх ворогів свободолюбних народів. Прошу прийняти, як щирий комплімент, коли скажу, що миролюбні маніфестації АБН служать точним барометром для оцінки сили комуністів, викликаючи їх бурі і фурії.

Маркс, Енґельс, Ленін і Сталін, всі вони свого часу обвинувачували релігію, що вона — опіюм для народу. Вони вбачали в релігії бар'єр для їх фальшивих і незугарних теорій, але вони ніколи не розуміли ясно, чому саме. Нема сумніву, що цей їхній брак розуміння походить з того, що вони не всилі були зглибити, що таке релігія і яке її відношення до природи людини. Якби вони розуміли природу людини, то розуміли б також, що таке релігія. Так само, коли б вони зрозуміли істоту релігії, вони були б повірили в неї і нездійсненні ідеї марксизму не були б сьогодні рушійною силою, запряженою до традиційного російського імперіялізму.

Виходячи з цього простого, але правдивого засновку, можемо почати розуміти форму і зміст російського комуністичного імперіялізму. Коли нема зрозуміння цих основних істин, то неможливо також правильно зрозуміти комунізм, як світову небезпеку. Це та вада великої частини інтелектуалістів вільного світу, або брак у них моральної відваги подивитись правді в очі, що спричинили наче защеплення рака в різні частини організму людства. Поневолення багатьох нових народів і поширення його на понад шістсот мільйонів людей, впродовж десяти років повинно було потрясти свідомістю всіх вільних людей, особливо тих, які представляють себе у ролі „експертів" від Росії. Проте ми даремно чекаємо на пробудження цієї свідомости. Зате з другого боку бачимо вперті заходи і далі затемнювати та замазувати дійсний образ наших часів. Просто кажучи, ось деякі з цих найбільш небезпечних тез, що їх вживають позбавлені своєї волі „експерти":

1. Що ми не повинні цікавитися внутрішніми справами СССР, бо коли будемо робити це, то зцементуємо поневолених громадян довкола кремлівського режиму. — Чи ви можете уявити собі українців, грузинів, вірменів, білорусинів, козаків, північних кавказців і інші неросійські народи, щоб вони могли об'єднатись з Кремлем в будь-якій справі? Навіть думати про таку можливість — це чиста глупота. Не може бути мови про те, що хто піддає таку небезпечну думку, той є або аґентом Кремлю, завзятим пропаґатором світового соціялізму, або звичайним дурнем.

2. Що весь нарід СССР — це росіяни, які більше або менше люблять „російську батьківщину"! — Чи можете уявити собі будь-якого неросіянина, що називав би себе росіянином і робив це залюбки? Чи знаєте щонебудь в історії неросійських народів СССР, що вказує на будь-яку пошану для так званої російської батьківщини, чи бодай якийсь натяк на піддержання такої мітичної теорії? Але ж чому ця діялектична фальшива інформація знаходить велике поширення в багатьох американських — зрештою навіть поважних — часописах?

3. Що Сталін, користуючись теоріями Леніна, вирвав з корінням націоналізм в СССР! Ця теорія доказує, що Кремль створив „совєтську людину", „совєтське громадянство", „совєтську цивілізацію". Знаємо всі, що кремлівські пропаґандисти намагалися впродовж кількадесяти років защепити у вільний світ цю цілком фальшиву думку. Але чому, мусимо спитати самих себе, існують деякі самозвані експерти від „Росії", які крокують тою самою стежкою і наказують іти нею одному з наших керівних національних ілюстрованих часописів?

Чи можу на хвилину завернути до одної недавньої історії? З початку, 6 березня 1953 року Центральний Комітет Комуністичної Партії Совєтського Союзу проголосив смерть Сталіна. Це сталося у формі наполегливого заклику до єдности „совєтського народу" під кермою комуністичної партії. За кілька днів Маленков, Берія і Молотов виголосили промови на похороні Сталіна. Головно Маленков в першій своїй промові поручає сталінську розв'язку національної проблеми. „В історії соціяльного і національного питання найбільший теоретик національного питання товариш Сталін запевнив уперше в історії у межах велетенської багатонаціональної держави ліквідацію національних незгод. Нашим святим обов'язком є зміцнювати і надалі єдність і дружбу народів Совєтського Союзу і скріплювати совєтську багатонаціональнудержаву та приязнь між народами нашої батьківщини. Ми не боїмося ні внутрішніх, ні зовнішніх ворогів. Під особистим проводом товариша Сталіна була створена і зміцнена совєтська армія" ... І так далі.

Ось вам правда. Першою журбою Маленкова була національна проблема. По її слідах прийшов страх перед внутрішніми й зовнішніми ворогами і прийшло пригадування совєтської червоної армії.

Ознаки внутрішньої незгоди в СССР виявилися незабаром після того. Спершу в Україні, коли Мельнікова, лідера комуністичної партії, оскаржили у переведенні в Україні занадто гострої русифікації. Після того прийшли подібні інциденти в Грузії, Білорусі, Литві, Латвії, Естонії, Вірменії і Туркестані, де скрізь переведено глибокі зміни в партійних організаціях. Потім наспіли вістки про неспокої в Польщі і страйки у Пільзні та цілій Чехії, за якими прийшов бунт 17 червня у Східньому Берліні, що поширився на всю підсовєтську зону Німеччини. Невдовзі була проголошена нова політика на Мадярщині й у Румунії. Плян індустріялізації Мадярщини драстично змінено, так само як і проґраму колективних господарств. Здається, що все це вказувало б на тимчасове злагіднення гострих заходів, бодай у сателітських країнах. Врешті наприкінці червня — виключення з партії й арештування Лаврентія Берії, заступника прем'єра і міністра внутрішніх справ, голову таємної поліції і керівника внутрішньої і закордонної шпигунської служби, таборів невільничої праці і програми атомової енергії.

Ці події вказують на поважне напруження і опір серед усіх неросійських народів СССР і в сателітських країнах. Зате не чуємо про будь-яке невдоволення, політичне чи якесь інше, всередині самої Московщини. Те, що діється серед неросійських народів СССР і в сателітських народів, свідчить про те, що там є безсумнівні ознаки неспокою і навіть бунту. Страх їх російських можновладців мусить бути очевидний для всіх — за винятком найбільш наївних.

4. Що кожний, хто проповідує державну незалежність для України, Білорусі, Грузії, Вірменії, Азербайджану, Північного Кавказу, Туркестану й інших під'яремних народів, той — сепаратист! Мовою світового марксистського руху „сепаратист" — це — особа, яка прагне знищити могутній комуністичний бльок, використовуючи для цього національні самостійницькі рухи неросійських народів СССР. Це виглядає комуністам на невибачливий злочин, бо це довело б до кінця комунізму, як небезпеку для світу. Що гірше — в очах комуністів це довело б до невідхильного провалу майстерного пляну марксистів перевести світову революцію. Батьками — засновниками Америки були „сепаратисти", і вони самі називали так себе в Декларації Незалежности. Як же дивно, що саме тут в Америці, в місці народження сепаратизму, як політичної доктрини, маємо людей, які намагаються зробити „сепаратизм" чимсь, подібним до огидного злочину. Причина цього, здається, ясна.

5. Що кожний, хто задумує утотожнювати цілі історичного російського імперіялізму з цілями комуністичного імперіялізму, автоматично виступає проти росіян! Це стало центральною тезою, пропаґованою у вільному світі. Навіть коли архизлочинці Кремлю висували своє „гасло єдности" зараз же після проголошення смертельної недуги Сталіна, вони підкреслювали в своєму закликові глибоке переконання, що великороси допоможуть зберегти багатонаціональну імперію комунізму. В тому самому часі вони називали росіян вищим народом СССР. Хочу підкреслити тут одну поважну різницю: той заклик був скерований на адресу великоросійської інтеліґенції в СССР і в широкому світі, як дійсний факт. Великоросійський нарід терпів з вини російської інтеліґенції і не міг би ніколи з успіхом звертатися до неї. Тому мусимо відрізняти великоросійські маси від інтеліґенції і в ніякому разі не перемішувати їх. Ми зробили одну страшну помилку щодо „колективної вини" за наслідки другої світової війни, і не повинні ніколи більш повторювати тієї самої помилки. Тому повинно бути ясно, що коли говоримо про російський імперіялізм, як політичного партнера комуністичного імперіялізму, то говоримо про збаламучену російську інтеліґенцію, а не про маси російського народу.

Не може бути сумніву, що справа нашого буття великою мірою залежить від правильної оцінки небезпеки. Коли ми тільки пізнаємо цю небезпеку, не піддавшись масовій комуністичній акції обманути і спантеличити нас, то ми станемо вже на шлях до певного тріюмфу. Це значить, що це повинно бути перше завдання і воно вимагає освідомлюючої кампанії на широку міру, щоб знищити те, що накоїли комуністи в ЗДА впродовж минулих 25 років.

Репрезентовані тут на цьому вечорі сили, скеровані на добро, знаходяться в знаменитій позиції, щоб розгорнути таку, так дуже потрібну освідомлюючу кампанію. Дуже багато з вас знає з першої руки і власного досвіду, якою диявольською є та змова, — ви самі терпіли від неї — і ви знаєте, що треба зробити, щоби знищити її. Для здійснення такого завдання ви потребуватимете співпраці усіх американців доброї волі і зокрема вільної преси. Ця співпраця поступатиме, бо до неї змушує загроза нашого часу.

Ви є об'єднані справою волі і присвятили себе для знищення російського комуністичного імперіялізму. Вашою метою є відбудова державної самостійности всіх народів, уярмлених комунізмом. Ви не можете програти у ваших цілях, бо все, що є дороге для вільних людей, покладене на терезах.

Для надхнення всіх нас я не можу придумати нічого кращого, як слова, написані в 397 році святим Августином: „Вінець перемоги призначений тільки для тих, що борються".

ГОВОРИТЬ ЕРІХ ОЛЛЕНҐАУЕР

(Кореспонденція з Лондону)

19 листопада влаштувала Англо-Німецька Соціялістична Парляментарна Група сходини, на яких промовляв голова німецької соціял-демократичної партії, посол до парляменту, Еріх Олленгауер. Доповідь Олленгауера відбулася в будинку парляменту, під проводом Джона Б. Гайнда, члена британського парляменту. Еріх Олленгауер прибув у Лондон вперше після виборів до німецького парляменту, тому заля, де відбувся його реферат, була переповнена німцями і англійцями, що хотіли почути від нього оцінку ситуації в Німеччині, в зв'язку з недавніми виборами.

Олленгауерові минуло недавно 50 років, але на вигляд він старший: зовсім сивий і в рухах виглядає як член „старої ґвардії". Перед війною він належав до Соціялістичного Інтернаціоналу Молоді.

У своїй промові Олленгауер ствердив, що результат виборів у Німеччині 6 вересня був великою несподіванкою для всіх партій, і в найбільшій мірі для провідника уряду Західньої Німеччини д-ра Аденауера. В боротьбі політичні партії за владу в Західній Німеччині під час виборів до парляменту виявилися деякі психологічні моменти, ваги яких не могли належно оцінити ні переможці, ні опозиція. Які ці психологічні, душевні мотиви? Одні відносяться до господарської політики, другі до міжнародної політики.

Олленгауер зазначив, що при всій господарській нерівності, що є в Німеччині між заможнішими верствами і робітництвом, в мільйонах німецької людности, після катастрофи 1945 року, настала деяка стабілізація відносин. Хоч четвертина людности Західньої Німеччини мусить жити з державної допомоги, як жертви війни (інваліди, сироти, вдови), однак в масах, що по війні нічого не мали, є деяке задоволення, що вони якось можуть жити і забезпечити себе та родини свої надалі. Це поліпшення сталося за влади Аденауера. Тому в масах є, при всій критиці політики уряду, страх перед змінами, перед „експериментами". Правда, німецька соціял-демократична партія здобула на виборах новий мільйон виборців, але в Західній Німеччині цього не вистачало для перемоги у виборах.

Друга психологічна причина перемоги християнсько-демократичної партії в Німеччині була, на думку Олленгауера, — непевна, хитка міжнародна ситуація. Олленгауер згадав, що після воєнної поразки Німеччини найбільшу допомогу німцям дала Америка. Супроти цієї великодушности американської демократії в масах Німеччини є глибока вдячність. Німці не хочуть псувати свої відносини зі З'єдиненими Державами Америки. Тому телеграму державного секретаря Дж. Ф. Доллеса з побажанням перемоги для партії Аденауера зрозуміли німці в своїй більшості як політичну необхідність бути в добрих відносинах з великою заокеанською республікою.

Звичайно, казав Олленгауер, християнсько-демократична партія на 100% використала цю „інтервенцію" п. Доллеса проти соціял-демократії, яка хотіла підкреслити бажання незалежности німецької політики від усіх великодержав.

Слід з цього приводу зазначити думку одного англійця, з яким я розмовляв після доповіді Олленгауера. Він казав, що в Британії кожна партія, якій остентативно почала б допомагати морально чи матеріяльно котра будь партія чи особа з-за кордону, — така партія неминуче програла б на виборах, бо її вважали б за підлеглу чужим впливам. Англійці до чужих впливів дуже чутливі: напр., комуністи в цій країні не мають ніякого успіху, бо кожний знає, що ця партія — аґентура Москви, Очевидно німецькі „надлюди", як твердив Гітлер, після воєнної катастрофи втратили свою попередню зарозумілість, яка диктувала багатьом із них віру в панування над цілим світом...

Олленгауер, вияснивши психологічні мотиви, що діяли в виборах до парляменту в Німеччині, зазначив, що ці настрої можуть незабаром змінитися в бік, прихильний для опозиції. Як приклад, він навів числа із виборів у Гамбурзі, що відбулися 1 листопада ц. р. Партії коаліції д-ра Аденауера втратили, порівняно з виборами до парляменту, 80,000 голосів, соціял-демократи здобули 50,000 нових голосів.

Як позитивний факт, Олленгауер відзначив поразку комуністів і фашистів у виборах до парляменту. Перший раз в історії Німеччини у 20 столітті в парляменті немає комуністичних послів, як немає також фашистів. Соціял-демократія — це єдина опозиція в парляменті, бо всі інші партії (малі числом) ідуть в коаліції з партією Аденауера. Це накладає на соціял-демократів більшу відповідальність перед народом. Олленгауер зазначив, як небезпеку для нормального розвитку демократії в Німеччині, вмішування церковних організацій до політики. Це затемнює справу політичної боротьби конфесійними справами.

Олленгауер, як і раніше, вірить в об'єднання німецьких територій мирними засобами, через переговори між великодержавами. Він ствердив, що ні один уряд у світі не рішиться взяти на себе відповідальність за нову світову війну. Можна так чи інакше ставитися до цих можливих переговорів, але треба робити різні спроби, бо іншого реального шляху нема.

З промови Олленгауера видно, що німці задовольнилися б визволенням із комуністичного ярма своєї совєтської зони. Про інших сусідів Німеччини на Сході і їх долю він не говорив. „Своя сорочка до тіла ближча". Такий закон міжнародної політики...

П. А.

Остап Тарнавський

РАПОРТ ІНСПЕКТОРА БРАВНА

(4)

Вступив на скляночку вина до одного з шиночків, які криються у вузьких завулках старого міста. Було прохолодно, пахло вільґістю мурів і сильним духом бочкового вина. Кордуля ледве подав замовлення опасломy шинкареві, коли побачив, що біля нього присівся чоловік у тирольських штанах і в тирольському капелюсі з перцем.

— Прозіт! — закликав до Кордулі цей непрошений компаньйон, замовляючи і собі склянку вина.

Кордулі видався підозрілий цей певний себе чоловік, що дивився зизом. Хоч це у звичаю, що в ресторанах кличуть один одному навіть і незнайомі „прозіт", але Кордуля не бажав собі ніякої інтимности і тому — навіть не допивши своєї склянки, вийшов. Вступив у другий шиночок. Допивав свою скляночку, роздумуючи над справами, коли завважив, що й тут біля дверей у кутку сидить цей зизоокий „тиролець" і слідить його.

— „Значить, пильнують мене — подумав Кордуля. — Нехай! Аби лише за море. А там... Це ж неможливо, щоб і там досягала рука Слатіних".

З панною Фокнер зустрічався Кордуля досить часто. Тепер він майже кожного дня відвідував консулят, і це виповняло йому день. Доносив різні документи, які здобував таки в таборі. Там, крім торгівлі харчами та сиґаретами, гарно розгорнулась торгівля документами, яких кожний еміґрант потребував більше, ніж щоденного хліба. За відповідну ціну можна було одержати тотожну з оригінальною карту праці з великою печаткою з орлом із часів гітлерівського режиму, метрику із підписом пароха вибраної місцевости народження і церковною печаткою, ба навіть карти поліційного зголошення — такі досконалі, що їх сама поліція респектувала.

Справа переселення Кордулі вже зближалась до кінця, і він забажав віддячитись панні Фокнер за допомогу. Саме йшли у Зальцбурзі святкові вистави з нагоди славних „Фестшпілів" і він запропонував їй оперу. Закупив на „чорному ринку" два партерові квитки і ввечері, прибраний у чорне, гордовито простував до великого будинку опери. Ставили за традицію „Фіґарове весілля" Моцарта. В театрі зібралась добірна публіка — багато приїжджих гостей, гарно убрані пані, і в цьому товаристві Кордуля почував себе іншою людиною. Був піднесено захоплений і в цьому настрою запропонував після вистави панні Фокнер ляшку вина в „Кафе-Вінклер".

Це була нова каварня з великою площею для танців на високій стрімчастій скелі, яка висіла над самим середмістям в сусідстві Замкової гори. Виїхали ліфтом і зайняли стілець на терасі під зоряним небом. Музиканти у білих фраках приґравали до танців. Кордуля замовив пляшку вина й попросив панну Фокнер до танцю.

— Чи ж би це вже починалось його нове життя, як вільної людини?..

Був захоплений. Саме так уявляв собі своє майбутнє. Вільне і безжурне життя. Аби лише скоріше за море!

Гучно вистрілив корок із пляшки з вином, цокнули чарки і Кордуля мимоволі звернув розмову на Слатіна.

— Ви давно знайомі зі Слатіним?

— Досить давно, — відповідала Джін, розглядаючись кругом по терасі. — Я знаю його ще з часів моєї праці в консуляті в Москві...

— Звідтіль і ваша російська мова? — перебив Кордуля.

— О, ні! Цю мову я знаю з дому. В мене мати росіянка. З першої еміґрації. Ви розумієте, з сімнадцятого року...

— О-в! — аж скрикнув Кордуля і так із відкритими устами замовк. В голові у нього закружляли різні думки, а в серці почув благородний приплив щирости.

— Так тоді чому ж у вас прихильність до Слатіна?

— Як то, чому? Він гарний кавалір. В Москві бували часто в театрі, навіть на офіційних прийняттях.

Кордулі підказувало щось розкрити справжнього Слатіна перед оцією приємною і щирою дівчиною. Він відчував до Слатіна ще більшу відразу, коли приглядався цій безпосередній і симпатичній красуні, яка не жалувала похвальних слів для цього плюгавого типа, і одверто, хоч притишено, сказав:

— Алеж, дорога Джін, це ж звичайний аґент...

— Ах, — махнула рукою Джін, оглядаючи фризуру красивої білявки, яка переходила мимо із своїм партнером, — нас усіх так зовуть. Це й є таке примітивне окреслення консулярних працівників.

Кордулю трохи розсердила ця байдужість, і він почав запально вияснювати: Це, може, так у інших народів. Але не там. Слатін — це вишколений аґент. За ним ціла листа чорних злочинів.

Кордуля розказував про всі йому відомі „діла" Слатіна: про арешти, про схоплення людей закордоном, про доноси й переслідування. Джін Фокнер, здавалося, не присвячувала уваги Кордулиним словам. Нахилена над столом до Кордулі, вона ясними очима водила по терасі, що яскраво освітлена — кипіла людським гомоном. Нагло піднеслась і сказала:

— Пробачте, я мушу когось зустріти.

Кордуля повів зором за її стрункою постаттю. Вона привіталась сердечно із прибулим мужчиною, і Кордуля пізнав зразу в ньому Слатіна. Обоє розмовляли хвилин кілька радісно та живо і, сміючись, подались разом до виходу. Кордуля допивав вино сам і міцно жалів, що був щирим до цієї невідомої американки.

— „А може вона розкаже все Слатіну і він, щоб помститись, перешкодить мені виїхати в Америку?"..

(Закінчення буде)

Порто Ріко не зірве зв'язків із ЗДА

Сан Хуан, Порторіко. — Порторіканський губернатор Луіс Муноз Марін заявив, що він сам і „більшість порторіканського народу" бажають не поривати зв'язків із ЗДА. Цю заяву склав губернатор Мартін після того, як голова американської делеґації до Об'єднаних Націй Генрі Кебот Лодж, мол., заявив в імені президента Айзенгавера на генеральній Асамблеї ОН, що ЗДА погодяться на повну незалежність Порто Ріко, як тільки порторіканський нарід цього забажає через свої законодатні установи. (Порто Ріко досі належить до американського Комонвелту). Порторіканська публічна опінія холодно сприйняла заяву президента Айзенгавера. Порторіканці заявляють, що Айзенгаверова заява не принесла нічого нового, а важна тільки тим, що її складено на такій міжнародній установі, як Об'єднані Нації. Губернатор Марін заявив, що рішення президента Айзенгавера — це „найважніша й найшляхетніша заява в справі протиколоніяльної політики, яку знає вільний світ". Марін заявив, що такі арґументи промовляють за тим, щоб Порто Ріко не зривало зв'язків із ЗДА: 1. Спільне горожанство. 2. Взаємна торгівля. 3. Взаємна оборона і 4. Зберігання та розвиток власної культури в Порто Ріко.

Петро Стерчо

ЗА ВИЗВОЛЕННЯ СЕРЕДНЬОЇ ТА СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

Проблемі совєтизації та майбутнього визволення Центральної і Східньої Европи була присвячена одноденна конференція ,що відбулася в суботу, 21-го листопада 1953 року в приміщеннях Шикаґо Юніверситі. Організаторами її були: Шикаґівська Рада для Міжнародних Взаємовідносин і Американський Комітет для Вільної Европи, при співпраці з двома клюбами, що займаються справами міжнародних взаємовідносин при Шикаґівському Університеті. В конференції взяли участь професори та студенти кількох університетів із стейтів Іллиной та Індіяна, а зокрема представники радіовисильні Вільної Европи.

На жаль, конференція не розглядала цілого комплексу проблем, що, властиво, входили б у її рямці, якщо вона мала б бути, направду, успішною. Вона обмежилася до дискусії над положенням сателітів, поминаючи народи поза лінією Керзона. Одинокий д-р Геррі Шворц, спеціяліст в проблематиці СССР у „Ню Йорк Таймсі", який був також головним промовцем, заторкував у своїй доповіді проблеми всіх країн, опанованих комунізмом. Можна було ствердити, що постає „нове" розмежування Европи, бо її Схід, в дусі цієї конференції, починається вже на 150 кілометрів на захід від ріки Ельби...

Цикль доповідей під назвою „Заінтересовання вільного світу в підбитій Европі" складався із трьох головних доповідей та ряду коротких інформативних доповідей в комісіях, що розглядали: 1. Цілі Заходу в Східній та Центральній Европі, 2. Наскільки ефективні теперішні методи й техніка? і 3. Примусова праця і совєтська економіка.

Д-р Геррі Шворц, бувший професор економії Сиракюзького університету ,а тепер видатний співредактор „Ню Йорк Таймсу", в своїй доповіді п. з. „Інтереси Росії в захопленій Европі" дуже ясно і недвозначно, ствердив, що совєтські російські імперіялісти заінтересовані в підбитих ними сателітних країнах з таких найважливіших причин: 1. економічних, 2. мілітарних і 3. експериментальних.

Промовець ствердив, що економічні ресурси підбитих країн мають далеко більше значення, ніж то часом дехто думає. Поклади нафти, урану та бокситу йдуть на скріплення мілітарної сили СССР. Ті західні науковці та публіцисти, що користуються статистичними даними в порівнюванні економічних і мілітарних спроможностей СССР із Заходом, вводять західній світ у блуд, користуючися тільки цифровими даними самого СССР. А тим часом, сателітні країни дають одну третину продукції вугілля, нафти, сталі і т. п. в порівнянні з усією продукцією СССР. Саксонський і чеський уран дав можливість росіянам використати викрадені таємниці для продукування атомової бомби. Мадярський боксит дає можливість продукувати алюміній, потрібний для виробництва літаків і т. д.

Крім стратегічного положення тих країн, для Совєтів має велике значення людський матеріял, що нараховує коло ста мільйонів населення і може виставити коло 7-8 мільйонів вояків на підбій світу... І чим далі, тим ситуація стає небезпечнішою, бо процес совєтизації тих країн іде повною парою. Час не працює для Заходу...

Геррі Шворц ствердив, що підбиті країни Европи мають для російських комуністичних імперіялістів значення „великої соціяльно-політичної лябораторії", в якій комуністи випробовують свої ідеї, свою систему на народах із стародавніми національними культурами. Якщо комунізм можна буде вповні насадити в Чехії, Словаччині, Мадярщині, Східній Німеччині тоді комуністи можуть бути певні, що його можна буде насадити й у Голляндії, Англії, ЗДА, отже в усіх країнах світу, в країнах усіх культур, в країнах усіх релігій. Якщо ця спроба російських комуністів провалиться в сателітних країнах із стародавньою культурою, тоді це буде доказом того, що комунізм не можна буде насадити в Парижі, Лондоні й Вашинґтоні. В першому випадку російські большевики знайшли б собі заохоту до дальших підбоїв, у випадку провалу їхнього експерименту вони були б змушені відступити від своїх первісних позицій. Тому справа цього експерименту є не тільки справою тих підбитих народів, а також справою Заходу, справою ЗДА, бо той, хто боронить свободу Данціґу, боронить свободу Парижу. Лондону й Вашинґтону.

Промовець ствердив також, що в підбитих країнах переводиться поступове винародовлення: радикально й пляново змінюється історію по- сться її в інтересі російського одиноких народів, фальшу- народу, а також поволі витискується всі мови, а на їх місце вводиться російську мову, витискується справжню культуру даних народів, а на їх місце вводиться елементи російщини.

Геррі Шворц відмітив, що Захід не може обмежуватися тільки до зацікавлення країнами сателітів. Він ствердив, що всі народи, які терплять від большевизму, повинні мати піддержку Заходу, бо вони впродовж 35 років боротьби виявили виразно своє непогодження з існуючим ладом і російською зверхністю. Українці, азербайджанці, грузини, білоруси, вірмени безперебійно ставлять спротив російським большевикам. Сам російський народ повинен також бути звільнений від комуністичної диктатури.

Геррі Шворц вірить, що свобода є неподільна, вірить у моральні основи визвольної боротьби поневолених народів, бо й американська свобода зродилася шляхом визвольної боротьби. А тому остерігає тих, хто хотів би недобачати факту, що час не завжди і не в усіх відношеннях працює для Заходу.

Другим промовцем був Левіс Галантієр, політичний дорадник радіостації Комітету Вільної Европи. У своїй доповіді п. з. „Інтереси Америки в підбитій Европі" він вийшов із розмежування двох основних заложень політики: моралі і сили. Американці заінтересовані свободою підбитих народів з огляду не тільки на стратегію, але й на почуття обов'язку боронити моральні вартості, без яких світ мусить опинитися в пропасті. Американці вживають силового фактора для оборони чи скріплення фактора об'єктивної моралі. Російські большевики, що, згідно з принципами марксизму, не визнають існування об'єктивної моралі та етики, базуються на голій силі. Правда, в останніх роках вони почали пропаганду т. зв. „політики миру" і то, часом навіть, не без успіхів, от хоч би в Індії. Але це — тільки засіб для осягнення мети. Промовець, проаналізувавши коротко ситуацію балтійських країн, ЧСР, Польщі й інших, ствердив, що для успішної боротьби за визволення ті народи, а особливо їхні екзильні провідники, повинні припинити внутрішні міжусобиці за ті чи інші частини території. Вони повинні базувати свою політику визволення також і тільки на базі однієї, об'єктивної моралі, а не на визнаванні різних моралей (мовляв, коли мене поневолюють, то зле, а коли я поневолюю, то добре). Спір між мадярами і румунами за Семигород, між „югославами" й італійцями за Трієст, спір за устійнення кордонів Польщі — повинні бути полагоджені заздалегідь і на справедливих основах. Те саме відноситься до спору поміж чехами і словаками та іншими народами.

Американське заінтересовання в країнах, підбитих большевизмом — це частина заінтересовання, що виходить із американського розуміння світового миру та свободи народів. Бо, як сказав колись експрезидент Геррі Труман, „якщо десь підірвана безпека міжнародного миру в світі, тоді підірвана й безпека для ЗДА".

Професор політичних наук Шикаґівського університету, д-р Ганс Морґентав, у своїй доповіді про американську політику відносно Східньої Европи, поставив питання: „Що робити?" Але, на жаль, обговорюючи дотеперішні концепції затримування й визволення, не дав ніякої конкретної відповіді. Щоправда, він критикував концепцію визволення, а зокрема професора Бирнгама, мовляв, філософування — це одна справа, а практична політика — друга. Він сказав, що, властиво, політика, яку нині проводиться, і є політикою визволення, вживаючи засобів концепції затримування.

Проф. Морґентав заторкнув проблему европейської армії, німецької участи в ній та позиції Америки. Насамперед ствердив, що Америка не повинна покладати великих надій на ту армію, а базуватися на власних силах. Крім того, висунув тезу, що, мовляв, народи Східньої і Середньої Европи самі розпочнуть визволення і Америка повинна бути приготована на той випадок, щоб знати, яке становище зайняти. Висловив переконання, що німці не відречуться своїх східніх територій і, дуже правдоподібно, почнуть боротьбу за їх визволення і об'єднання Німеччини.

Заторкнувши справу психологічної війни, промовець ствердив її важливість, але водночас, ,проповідуючи потребу скріплювання почуття незалежности народів, остерігав, що, мовляв, ЗДА не можуть переступати демаркаційної лінії з 1945 р.

В дискусіях заторкувано ряд питань практичного характеру, що крутилися, зокрема, навколо ефективности ,Голосу Америки" та радіовисильні Вільна Европа за залізною заслоною. Колишній чеський повстанець, а тепер студент університету Індіяни, Йозеф Гайда остерігав, що радіо не може вважатися всеохоплюючим і вповні вистачальним засобом, бо, мабуть вже скоро прийде час, коли люди за залізною заслоною не матимуть радіоприймачів, щоб слухати „Голосу Америки" чи голосу Вільної Европи. Він апелював, що існує необхідність уживання більш ефективних засобів дії у психологічній війні, однак, на жаль, на чисельні запити, не міг дати конкретної відповіді, яких саме.

В загальному конференція проходила в дусі зближення американського суспільства до кращого розуміння проблем большевицької небезпеки для світу й свободи Америки, як також в дусі потреби активної піддержки американським суспільством визвольної боротьби поневолених народів. Очевидно, великим неґативом конференції було те, що вона обмежувалася тільки до країн сателітів, не заторкуючи республік самого СССР. Алеж сьогодні ясно, що тих справ порізнювати нема можливости! Бо ж і Кореї, як виявилося, не можна звільнити вповні без зудару з центром світового комунізму — Кремлем.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Листопадова Академія УКК

Уже традиційно відзначує нюаркська українська громада, зорганізована в Українськім Центральнім Комітеті (філії УКК) всі національні свята урочистими концертами. Оригінальністю цьогорічних святкувань 35-их роковин Листопадового Зриву та 700-річчя заснування Львова була співучасть представників Української Вільної Академії Наук і Наукового Т-ва ім. Шевченка.

Листопадову Академію, що відбулась у залі „Української Централі" 8-го листопада ц. р. ,відкрив Голова Філії УКК д-р Володимир Комаринський, що привітав приявних громадян, а між ними окремо невеликий гурт колишніх вояків українських армій, учасників визвольних змагань і живих свідків величних листопадових подій 1918 року. Від колишнього вояцтва подякував за привіт один із найстарших віком і військовим ступнем учасників Листопадового Зриву сот. УГА д-р Володимир Бемко, що заапелював при цьому до згуртованого громадянства пожвавити допоміжну акцію в користь українських інвалідів. Святкові промови виголосили: голова УВАН-у в ЗДА проф. Михайло Ветухів і представник НТШ проф. д-р Ярослав Падох.

Професор Ветухів з признанням відмітив великий вклад галицької вітки українського народу в спільне добро відбудови української державности та з'ясував загально - національне значення Листопадового Чину. Пригадав телеграму сл. п. полк. Дмитра Вітовського з привітом від зайнятого українським стрілецтвом Львова до матері українських городів — Золотоверхого Києва. Постава тодішніх провідників львівського перевороту вказує на їхню державницьку зрілість, бо вміли вони пов'язати гарячі патріотичні почування з вимогами політичного розуму.

Проф. д-р Ярослав Падох у змістовній і живо виголошеній промові чітко накреслив політичне та культурне значення Львова для України в історичній перспективі.

Дуже добрий місцевий хор — „Трембіта", під вмілою управою мґр-а І. Городиського, відспівав в'язанку стрілецьких пісень М. Гайворонського, „Забіліли сніги" М. Лисенка та „Вис буря коло хати" Чарнецького-Недільського, з добрим сольовим виступом п. Віктора Роговського. Помітне враження залишила прегарна інтерпретація стрілецьких мельодій.

Бандуристи пп. Р. Левицький і В. Юркевич відспівали, в супроводі бандур, дві пісні: „Розпрощався стрілець" укл. Л. Лепкого та „Іди від мене" (повстанська пісня).

На високому мистецькому рівні була деклямація п. Валентини Олесницької, що з чуттям виголосила вірш С. Черкасенка „В день Першого Листопада".

Концецт почався відспіванням американського, а закінчився відспіванням українського національного гимнів. Підготова академії була в руках імпрезової референтури УЦК, що її очолює невтомний д-р Осип Утриско, один із активніших громадян міста, голова 27-го Відділу УНСоюзу.

Листопадовий апель у відділі ОБВУА

Місцеві члени Об'єднання б. Вояків Українців у Америці відбули дня 1-го листопада окремий вояцький апель у власній домівці з приводу 35-их роковин Листопадового Зриву. На струнко стануло вояцтво різних військових формацій, між ними й учасники листопадових подій. Явились і молодші ветерани: члени 1-ої Української Дивізії УНА, вояки УПА та учасники корейської війни. Від старших військовиків звітував перед сотником В. Бемком, інж. В. Сім'янцев, від молодших п. І. Тарнавський. У рямках апелю сотник В. Бемко пригадав приявним усі фази визвольної боротьби, а четар О. Утриско прочитав текст молитви за полеглих Борців.

Святкові сходини Пласту

Місцева станиця Пласту відзначила 35-ті роковини Листопадового Зриву окремими святковими сходинами, що відбулися 1-го листопада у власній домівці.

Союзовець

Шікаґо, Ілл.

Доповідь д-ра М. Прокопа в Шікаґо

Дня 8 листопада ц. р. заходами Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України, відділ у Шікаґо, відбулася публічна доповідь, яку виголосив д-р М. Прокоп, член УГВР, в залі Українського Народного Союзу, на тему: „Сучасна визвольна боротьба України і українська еміграція".

Публіка в числі понад 150 осіб із зацікавленням вислухала цей речевий і добре опрацьований реферат. Доповідач дав у першій частині своєї доповіді образ сьогоднішнього важкого положення українського народу і його визвольної боротьби. Він документарно виказував, що боротьба ця проходить сьогодні в найширших народних масах України, які не погодились з фактом поневолення большевицькою Москвою та що ідеєю боротьби за повну державну незалежність охоплена також українська молодь. При тому спільна недоля і спільна боротьба затирають різниці між східніми і західніми українцями і нове покоління виростає в дусі української соборности. Впарі з цим іде боротьба за поширювання українських позицій у державному господарському та культурному апаратах УРСР, дармащо ця держава є сателітом і знаряддям у руках Кремлю. Крім того український нарід веде також організовану, підпільну боротьбу під проводом УГВР, ОУН і УПА. Наявність цієї організованої боротьби підтримує надію в народі на остаточний розгром большевизму і не важно, чи вона більш інтензивна на західніх чи центральних областях України. Вона обмежується сьогодні до найконечніших форм вияву, щоб перетривати цей важкий час і бути готовим в догідливий момент міжнародного конфлікту завдати остаточний удар Москві.

В другій частині доповіді прелеґент зупинився над характеристикою української еміґрації. Перше, що на сьогодні найважливіше для усіх українців на еміґрації, це створення одного політичного центру. Брак цього центру засуджує українську політичну акцію за кордоном зразу на 50% неуспіху ,навіть якщо б поодинокі групи себе не побоювали. УНРада, як це показується до сьогодні, не зуміла такого центру створити. Добре сталося, що в результаті тиску української суспільности й політичних сил з-поза УНРади, а останньо також деяких чинників у самій УНРаді, небезпечні акції в справі КЦАВ були припинені. Справа створення спільного центру, на думку доповідача, є конечна й можлива. Вона можлива тому, що всі українські політичні групи на еміґрації мають більше того, що їх об'єднує, чим того ,що їх різнить. Потрібно тільки доброї волі і взаємного зрозуміння.

Після того були запити і дискусія. Дискусія була речева й спокійна. Навіть виступ двох молодих слухачів, які, на жаль, не могли зрозуміти різниці між соціяльною програмою і соціялізмом та обстоювали погляд, що про спільний центр не потрібно говорити, бо політичний провід на еміґрації повинні мати якісь ближче не окреслені т. зв. „найкращі" — не міг цієї речевости і спокою захитати. Доповідь залишила гарне й будуюче враження у всіх учасників. Було б побажаним, щоб таких виступів на терені Шікаґо, де, тиждень перед тим, на сором усім українцям цього міста, відбилися дві листопадові академії, було більше.

Слідуючого дня, в понеділок в 7 год. ввечорі, відбулася зустріч д-ра М. Прокопа із членами місцевого відділу ОПВВУ і запрошеними гостями, на якій як, продовження доповіді, відбулася дискусія на тему: привернення єдности визв. революційного табору на еміґрації. Стверджено, що привернення цієї єдности мало б вирішальний вплив на створення одного політичного центру української еміґрації.

І. Я.

Картерет, Н. Дж.

Велика маніфестація.

Місцева громада віддала пошану в одній маніфестації трьом історичним роковинам: Листопадового Зриву, 700-ліття оснування Львова й 11-ліття оснування УПА. Це свято відбулося 8 листопада ц. р. у концертовій залі місцевої середньої школи і публіка вщерть виповнила залю. Вранці в обох місцевих церквах двох віровизнань відбулись заупокійні Богослужби за поляглих Героїв.

Відспіванням американського гимну відкрито святочну програму. Змістовну промову виголосив проф. М. Величко, підкресливши масовість українського визвольницького руху і його значення для будуччини України. Три пані — Юлія Дитиняк, Надія Зубенко і Марія Глущик — продеклямували — по одному — три вірші. Приїзжі бандуристи В. Юркевич (тенор) і Р. Левицький (баритон) запродукували в'язанку повстанських пісень. Але найбільшу бурю оплесків викликав співочий квартет пані Галини Хамула (сопран), Івана Кононів (альт), В. Юркевич (тенор) і Р. Левицький (баритон). У другій половині програми відбулась сценка „УПА в Карпатах", виконана членами ООЧСУ. На закінчення маніфестаційного свята оплесками прийнято резолюції про те, що західно-українські землі з їх столицею Львовом — це невід'ємна частина Соборної України. Відспіванням національного гимну закінчено свято.

В. М.

Центр американського населення пересувається на захід

Вашинґтон. — Бюро Руху населення повідомляє, що центр американської людности пересувається в останніх роках на захід. 1850 року центр населення Америки лежав в місті Паркерсбурґ в Західній Вірджінії, тепер він пересунувся до східніх частин стейту Іллінойс. Цей рух пояснює бюро тим, що населення ЗДА шукає кращої праці у зв'язку із швидким зростом людности. В роках 1940 - 1950 населення ЗДА зросло на 14.5 відсотка. Хоч в порівнянні з попередніми періодами це не дуже високе число, але в останній декаді населення зросло на 19,208,-000 осіб, що є рекордовим. Зріст населення спричинений не новою іміґрацією, як це було давніше, а зростом народжуваности. В роках 1940-1950 прибуло до ЗДА лише коло 1,000,000 осіб. З населення ЗДА майже 3 відсотки річно змінюють свої місця населення, і то головно в напрямку на Захід, і це спричинило те, що в роках 1940 - 1950 населення заходу зросло аж на 41 відсоток. Також підсилюється рух населення з сіл до міста. 1900 року дві п'яті частини населення жило в містах, а тепер живе аж три п'яті. До збільшення кількости населення спричиняється й та обставина, що останнім часом громадяни ЗДА одружуються в молодшому віці. Зросло також число населення в віці понад 65 років.

З Листів до Редакції

Шановний П. Редакторе:

В газеті „Новое Русское Слово" з 20 листопада ц. р. надруковано звернення до президента ЗДА Айзенгавера під назвою: „Враг — коммунизм, а не „русский империализм". Від імени відділу „КЦАБ", що заснував на терені ЗДА, звернення підписали пп. Дудін, Константиновскій та Самарін. Наступного дня 21 листопада, Американський відділ КЦАБ, за тими ж підписами, видрукував „Обращение к американской антикоммунистической общественности". В кінці цих звернень перелічуються організації, від імени яких КЦАБ звертається.

В першому і другому випадках в число перелічених організацій внесено „Український Визвольний Рух", центр якого знаходиться в Мюнхені й очолюється генералом Гуляєм. Представником УВР в ЗДА є я, а тому цим хочу спростувати:

1. Дійсно, мені доручено від УВР увійти в зорганізований в ЗДА відділ КЦАБ, але жадного відділу УВР в ЗДА не існує.

2. З видрукуваними зверненнями я не був попередньо ознайомлений і своєї згоди на їх публікацію не давав.

3. Я вдоволений з тих частин змісту, де піддається критиці комуністичну систему, але категорично проти тих частин змісту, де заперечується існування чисто російського експансіонізму та імперіялізму. Я переконався, що навіть російська еміґрація в ЗДА, головне її провідна політична верства, в міру своїх сил переводить свій експансіонізм.

4. Думаю, що особливо в заторкнутих тут питаннях я не знайду співчуття в проводі УВР, а тому змушений зголосити про свою резиґнацію зі становища представника УВР в ЗДА.

З пошаною до Вас

Ігор Керша.

24 листопада 1953 р.

Вступайте в члени У. Н. С.

Спорт

СІЧ (ЕЛИЗАБЕТ) — ЕНТРЕ НУ (НЮАРК) 5:2 (3:1)

В минулорічних змаганнях за мистецтво „Січ" обидва рази програла з французькою дружиною різницею одних воріт (4:3, 2:1). Теперішня перемога не припадкова, вона переконуюча і заслужена, хоч не легко здобута. Січ, назагал, мала більше з гри, здобула — частіше гостюючи під воротами противника — краще відношення наріжняків (6:3), і наш напад віддав більше стрілів на його ворота. Але сама гра (два тижні перерви?) далеко не така, яку в цьому сезоні не раз уже задемонструвала наша одинадцятка, будучи в добрій формі. В другій півгрі позем дещо кращий, але не досягнув рівня, якого можна б було очікувати, знаючи можливості теперішньої Січі.

Перші ворота здобуває Січ. Панкевич працьовито підтягає м'яч далеко поза половину грища, докладно адресує до Гарасима, а цей викінчує 1:0. Але вже 5 хвилин пізніше противник вирівнює. І знову Січ веде, коли прецизно битий наріжняк (Маркусь) переймає Сохан і — м'яч в сітці, 2:1. Вислід першої половини у с т і й н ю є гострим стрілом, — „переїхавши" в сольо-акції трьох противників — Гарасим, 3:1. Вкоротці після цього мусів зійти з грища припадково контужений в зударі головами з заложником гостей. Його місце займає Бобела.

У 20 хвилині другої, дещо кращої, півгри, мабуть, одинока справді швидка і продумана акція нашого нападу кінчається ефектовним вислідом. Старожитник добре випускає Федишина, він „втікає" від свого „хоронителя", центрує, його чисто поданий м'яч переймає Сохан і гарною головкою підвищує до 4:1. Вкоротці, не без вини оборони, гості здобувають другі ворота 4:2. Вислід змагань устійнює стрілом не до оборони Федишин, використовуючи подачу Маланчука, який заступав Коваля. При стані 5:2 суддя диктує одинацятку, але Гевко боронить!

Коротка заввага: вражав нас, зокрема в першій півгрі за-голосний і за-частий (може і зрозумілий часом із-за злого заграння того чи іншого змагуна, але непотрібний, бо не на місці і не на часі!) „вияв поденервування" на грищі, але вважаємо це за явище переходове, тому — крапка.

Січ грала в складі: Гевко, — Лютак, Митрофанюк, — Панкевич, Олинець, Коваль — Федишин, Гарасим (Бобела), Старожитник, Маркусь, Сохан.

ІБЕРІЯ — СІЧ 2:1

Два тижні тому Січ розіграла, мабуть, найменше цікаві змагання в теперішньому сезоні; можливе, що одною з „грубших" причин було те, що вона мала проти себе 11 змагунів + „справедливого" суддю, якого свисток, зокрема в першій півгрі, за часто „грав на нервах" Січовиків, але паралізував їх гру. Тільки 15 хвилин під кінець (виграна Іберії була вже так як певна!) Січ заграла і тоді Іберії, як то кажуть „не було на грищі". Саме, в тому часі впали одинокі ворота зо стрілу Федишина.

---o---

Довідуємося, що пляновані на День Подяки змагання за чашу Українського Народного Дому між УСТ Січ, Елизабет і УСК, Ню Йорк, не відбулися, бо УСК відмовився від зустрічі.

Я. З.

Шікаґо. — Хоч ще не закінчені мистецькі гри Н. С. Ліґи (усі дружини знаходяться одною грою позаду) — почались у Шікаґо загально відомі розгривки за обидві чаші Америки: аматорську і професійну. „Леви" зголосилися ц. р. тільки до одної компетиції (професійної), знаної під назвою: „Нешенел Опен Кап" і відіграли дотепер слідуючі два змагання:

„Леви" — „Словако 5:2 (3:1)

Змагання були цікаві, але не гарні з огляду на гостру гру гостей. Словаки — фізично сильна дружина і знана зі своїх брутальних виступів, показала себе з найгіршої сторони. Щоправда, „Леви" перемогли ясно й чисто, проте зазнали багато контузій, втративши на якийсь час одного зі своїх стандартних оборонців (розбиття коліна).

Ворота для „Левів" здобули: Дахнівський 3, Куцан 1 і Зарицький 1.

„Леви" — „Іґлес" 2:1 (1:0)

У пів-фіналі стейту Іллиной за професійну чашу ЗДА — „Леви" зустріли ПААК „Іґлес". Після завзятої та технічно високо поставленої гри, наші перемогли у відношенні 2:1, кваліфікуючися до фінальних змагань своєї округи. Перемога тим значніша, що поляки виступили до цих змагань у складі, скріпленому декількома футбольними „асами" мехіканського та сербського походження.

Порядок стрілених воріт: 38 хв. Маркевич 1:0, 55 хв. Вентімілля 1:1, 85 хв. Коханюк 2:1.

Склад „Левів": Касіян, Мелешко, Тищенко, Пундор, Андрушко, Кузик, Маркевич, Коханюк, Дахнівський, Куцан, Куляс, Зарицький, Гладкий.

Глядачів: 1,000.

Роман Дубляниця

ДОПОВІДЬ ПАНІ ПАВЛИКОВСЬКОЇ В НЮ ЙОРКУ

З рамени Світової Федерації Українських Жіночих Організацій та заходами Союзу Українок Америки й Українського Золотого Хреста влаштовується в Ню Йорку, в неділю 6-го грудня ц. р. в залі Літературно - Мистецького Клюбу при 149 Друга Евеня в годині 3-тій пополудні доповідь п. Ірини Павликовської, члена Головної Управи СФУЖО й делеґатки на конґрес Світового Союзу Матерей у Брюселлі, на тему „Враження з Европи".

Ірина Павликовська поділиться своїми враженнями з побуту в Европі, а саме Франції, Бельгії й Німеччини, та звітуватиме про Міжнародній Конґрес Світового Руху Матерей, в якому вона брала участь з доручення СФУЖО. Вона відвідала громадські установи та табори залишенців у Німеччині, зокрема вона відвідувала по таборах школи, дитячі садки й поодинокі родини, як також санаторії туберкульозно - хворих, доми для старших людей та відбула ряд зустрічей із українським громадянством.

Союз Українок Америки й Український Золотий Хрест сподіються, що українське громадянство Ню Йорку й околиць, зокрема жіноцтво, зацікавиться доповіддю та запрошує всіх до якнайчисленнішої участи.

КОРОТКІ НОТАТКИ ПРО АМЕРИКУ

Нова потужна радіовисильня біля Мюнхену, Німеччина, висилає реґулярні програми в одинадцятьох мовах до країн совєтського бльоку, а також Східньої Німеччини, Австрії та Югославії. Вона передає за залізну заслону програму „Голосу Америки".

Музей присвячений виключно народному мистецтву всіх країн, недавно відкрито в Санта Фе, столиці стейту Ню Мехіко. Зветься він Музеєм Інтернаціонального Народного Мистецтва. Будинок для музею і багато експонатів для нього подарували жінки з Шикаґо.

Всесвітньовідома ф і р м а фортепіянів Стейнвей та Сини цього року святкує сторіччя свого існування. Її заснував політичний іміґрант з Німеччини, що знайшов нову батьківщину в З'єдинених Державах в 1849 р. За сто років фірма випустила 342,000 фортепіянів.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.

Адміністрація „Свободи".

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО МАЛИЦАК, секретар відділу 29 УНСоюзу і голова клюбу „Молодь У. Н. Союзу" помер в понеділок, дня 30 листопада, о годині 2:20 рано у Вилкс Бері, Па. Похорон відбудеться з дому матері небіщика, Марії Малицак в Аскам, до української католицької церкви св. Преображення в Гановер Тавншип.

ПЕЛАГІЯ ГАРБУЗІНСЬКА, членкиня Т-ва ім. І. Франка відд. 266 УНСоюзу в Амстердам, Н. Й., померла 15. листопада 1953 р., в 63 році життя . Покійна походила із села Вороняки, пов. Золочів, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила 1925 р. Полишила жалем прибитого мужа Антона, сина Петра і синову Ольгу, внучку Касю і багато Кревних. Похорон відбувся 18. листопада із погребового заведення до української катол. церкви св. о. Миколая. Тлінні останки поховано на українськім цвинтарі св. о. Миколая. Покійна все давала як на церковні так на народні цілі, тож велике число приятелів і Союзовців віддали останню прислугу Покійній. — В. Їй П.!

В. Труфин, секр.

ЮСТИНА ТКАЧИШИН, членкиня Т-ва Сокіл відд. 218 У. Н. Союзу в Campbell Ohio, померла 20. листопада, проживши 61 років. Покійна родилась в селі Махнові, повіт Рава Руська, Україна. Полишила в смутку мужа Михайла, 3 синів Володимира, Івана і Михайла, 2 дочки Анну й Олену та 4 внуки. Похорон відбувся 23. листопада при участи Родини, Членів Т-ва і Приятелів та Знайомих з погребового заведення до гр.-кат. церкви, а відтак перевезено тлінні останки на цвинтар Кальварію. — В. Їй П.!

М. Стахура, секр.

ІВАН НЕЦІВКА, член Т-ва ім. Т. Шевченка, відд. 432 УНСоюзу в Торонто, Онт., помер по короткій недузі 24 квітня 1953 р. Покійний родився в Слобідці Струсівській, пов. Теребовля. До Канади приїхав у липні 1928 року та був діяльним членом в організаціях, як також і успішним бизнесменом. Полишив у смутку дружину Анну й дочку Мирославу. Похорон відбувся при участі двох греко-кат. священиків та великого здвигу громадянства. — В. Й. П.!

Секретар.

Ділимося сумною вісткою з Рідними і нашими Приятелями, що дня 29 листопада ц.р. відійшов від нас Наш Найдорожчий Муж і Батько

Інж. ІЛЯРІЙ ОЛЬХОВИЙ

б. директор Центробанку у Львові.

Панахида за душу Покійного відправиться у вівторок, 1 грудня о год. 8-ій вечора в каплиці похоронного заведення Петра Яреми — 129 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку.

Похорон відбудеться в середу, 2 грудня о год. 9:30 рано з церкви св. Юрія при 7-ій вулиці.

Дружина — **МАРІЯ,** син — **ЮРІЙ.**

ТАРЗАН, ч. 3191. Запросини

— Ви той чоловік, що врятував нас із святині! — загукав Джером. Тарзан засміявся. — Ви не вийдете із однієї небезпеки швидше, поки не знайдете другої.

— Я Джеррі Джером, а це моя сестра Джессіца, — сказав Джером. — Як можемо вам колись віддячитися? Хто ви?

— А я Тарзан від мавп, — поважно відповів Тарзан. — Тепер ви йдете зі мною до моєї плянтації.